

องค์ความรู้ เรื่องการเลี้ยงโคขุน

ข้อมูลโดย นายเจริญ อ่อนแก้ว

เกษตรกรต้นแบบสัมมาชีพเรื่องการเลี้ยงโคขุนจังหวัดตาก

สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดตาก

ศาลากลางจังหวัดตาก อ.เมืองตาก จ.ตาก

โทรศัพท์ ๐ ๕๕๕๑๕ ๖๓/๘ โทรสาร ๐ ๕๕๕๑๕ ๖๓/๙

เผยแพร่โดย : สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดตาก

ศาลากลางจังหวัดตาก อ.เมืองตาก จ.ตาก ๖๓๐๐๐

โทรศัพท์ : ๐-๕๕๕๑-๕๖๓/๘

โทรสาร : ๐-๕๕๕๑-๕๖๓/๙

องค์ความรู้ การเลี้ยงโคขุน

ประสบการณ์ทางการเกษตร

- พ.ศ. ๒๕๒๗ - พ.ศ. ๒๕๕๒ ทำฟาร์มเลี้ยงสุกรมาเป็นเวลา ๒๗ ปี โดยใช้ชื่อเจริญ อ่อนแก้วฟาร์ม มีสุกร พ่อพันธุ์จำนวน ๓ ตัว แม่พันธุ์จำนวน ๓๐ ตัว รวมสุกรทั้งหมดจำนวน ๓๐๐ ตัว ซึ่งฟาร์มได้ผ่านการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มเลี้ยงสุกรจากกรมปศุสัตว์กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และได้รับการรับรองเป็นฟาร์มสุกรปลอดการใช้สารเร่งเนื้อแดง จากผู้ว่าราชการจังหวัดตาก
- พ.ศ. ๒๕๕๒ - ปัจจุบัน ทำฟาร์มโคขุน โดยมีจำนวนโคขุนจำนวน ๑๐๐ ตัว โดยได้คิดค้นสูตรอาหารโคขึ้นมาเอง
- พ.ศ. ๒๕๕๗ โคขุน ได้รับเลือกเป็นศูนย์การเรียนรู้สัมมาชีพต้นแบบด้านกาเลี้ยงโคขุน ตามโครงการยกระดับความคิดติดอาวุธทางปัญญาสร้างสัมมาชีพทั่วแผ่นดิน สภาเกษตรกรจังหวัดตาก ได้เผยแพร่ความรู้ให้แก่เกษตรกรและประชาชนที่สนใจภายในและภายนอกจังหวัดตาก นอกจากนี้ยังได้มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อ ของสภาเกษตรกรจังหวัดตาก และมีบุคคลให้ความสนใจโทรมาปรึกษาและขอศึกษาดูงานเป็นจำนวนมาก

คำนำ

จังหวัดตากมีองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรที่หลากหลาย แต่ยังขาดการรวบรวมอย่างเป็นระบบ ที่จะนำไปสู่การพัฒนาเป็นศูนย์เรียนรู้ เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้แก่เกษตรกรที่สนใจ

สภาเกษตรกรจังหวัดตาก จึงได้จัดทำโครงการยกระดับความคิดติดอาวุธทางปัญญา สร้างสัมมาชีพทั่วแผ่นดิน สภาเกษตรกรจังหวัดตาก ปี ๒๕๕๗ โดยการคัดเลือกสัมมาชีพต้นแบบด้านเกษตรกรรม พัฒนาต่อยอดความพร้อมให้เป็นศูนย์เรียนรู้ เพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาอาชีพของตนต่อเกษตรกรผู้สนใจ เป็นการพัฒนาความรู้ของเกษตรกรโดยเกษตรกร

องค์ความรู้ด้านเกษตรกรรมเล่มนี้ จัดทำขึ้นโดยการรวบรวมองค์ความรู้จาก คุณเจริญ อ่อนแก้ว เกษตรกรสัมมาชีพต้นแบบตามโครงการยกระดับความคิดติดอาวุธทางปัญญา สร้างสัมมาชีพทั่วแผ่นดิน สภาเกษตรกรจังหวัดตาก ปี ๒๕๕๗ ซึ่งข้อมูลและองค์ความรู้ดังกล่าว จะเป็นประโยชน์แก่เกษตรกรที่สนใจ นำไปพัฒนาต่อยอดอาชีพของตนเอง เพื่อเพิ่มรายได้แก่ครอบครัว อันจะนำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป

สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดตาก

๓๐ กันยายน ๒๕๕๗

องค์ความรู้

จากเกษตรกรต้นแบบสัมมาชีพ เรื่องการเลี้ยงโคขุน

ประวัติส่วนตัว

ชื่อ นายเจริญ นามสกุล อ่อนแก้ว

อายุ ๕๓ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน ๒๐๙ หมู่ที่ ๔ หมู่บ้าน นาโบสถ์

ตำบล นาโบสถ์ อำเภอ วังเจ้า จังหวัด ตาก รหัสไปรษณีย์ ๖๓๐๐๐

โทรศัพท์มือถือ ๐๘-๑๐๓๙-๒๐๓๘

การศึกษา – ความ

- จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนบ้านนาโบสถ์
- จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดตาก

การทำงาน

- พ.ศ. ๒๕๓๙ – พ.ศ. ๒๕๔๕ สารวัตรกำนันตำบลนาโบสถ์
- พ.ศ. ๒๕๔๒ – ปัจจุบัน สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดตาก ประเภทผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านปศุสัตว์
- พ.ศ. ๒๕๕๖ – ปัจจุบัน ประธานโครงการ “รักษ์ป่าสร้างคน ๘๔ ตำบลวิถีพอเพียง” ตำบลนาโบสถ์
- พ.ศ. ๒๕๕๖ – ปัจจุบัน ประธานศูนย์เรียนรู้เพื่อชุมชนประจำ ตำบลนาโบสถ์

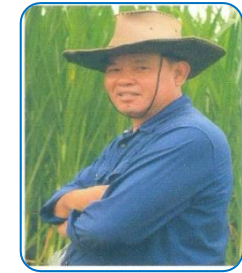
โครงการยกระดับความคิดติดอาวุธทางปัญญา
แปลงสัมมาชีพต้นแบบ
เรื่องการเลี้ยงโคขุนและการผลิตอาหารโคขุนเพื่อลดต้นทุน
 นายเจริญ อ่อนแก้ว สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดตาก (ผู้ทรงคุณวุฒิด้านปศุสัตว์)
 อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก

เจริญฟาร์มโคขุน
 โครงการยกระดับความคิดติดอาวุธทางปัญญา
 สหกรณ์สัมมาชีพทั่วแผ่นดิน ปี ๒๕๕๘
 แปลงเรียนรู้สัมมาชีพต้นแบบ การเลี้ยงโคขุน
 สนับสนุนโดย
 สภาเกษตรกรจังหวัดตาก

การเลี้ยงโคขุน ให้ประสบความสำเร็จ ต้องอาศัย
 ความตั้งใจ ทุ่มเท ศึกษาเรียนรู้จากประสบการณ์
 นายเจริญ อ่อนแก้ว ได้คิดค้นสูตรอาหารโคเพื่อลด
 ต้นทุน ด้วยการปลูกหญ้าเนเปียร์ปากช่อง 1 สำหรับ
 ใช้เป็นวัตถุดิบสำคัญในการทำอาหารโค ส่งผลให้โค
 มีน้ำหนักดี จำหน่ายได้ราคาสูง มีกำไรมากขึ้น
 สำหรับผู้ที่สนใจศึกษาดูงาน สามารถติดต่อ
 ประสานการศึกษาดูงานได้ที่แปลงสัมมาชีพต้นแบบ
 เรื่องการเลี้ยงโคขุน “เจริญฟาร์มโคขุน” หมู่ที่ 4
 ตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก หมายเลข
 โทรศัพท์ 08-1039-2038

องค์ความรู้

จากเกษตรกรต้นแบบสัมมาชีพ

นายเจริญ อ่อนแก้ว

สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดตาก เกษตรกรแปลงสัมมาชีพ

ต้นแบบเรื่องการเลี้ยงโคขุน

“ผู้นำการเลี้ยงโคขุนและการผลิตอาหารโคขุนคุณภาพดีแห่งบ้านนาโบสถ์”

ปัจจุบันเราต้องเผชิญกับยุคข้าวของราคาแพงขึ้น ทำให้ค่าใช้จ่ายในการครองชีพเพิ่มมากขึ้นไปด้วย ทางด้านธุรกิจต่างๆ ก็ต้องมีการลงทุนเพิ่มมากขึ้น ถ้าเงินลงทุนไม่มากพอ ก็อาจทำธุรกิจล้มละลายได้ ผู้ที่จะฝ่าฟันวิกฤตเศรษฐกิจเช่นนี้ได้ต้องเป็นผู้ที่มีความคิดในแง่บวก เพื่อที่จะคิดพลิก “วิกฤต” ให้เป็น “โอกาส”

ดังตัวอย่างการเลี้ยงโคขุนของนายเจริญ อ่อนแก้ว สมาชิกสภาเกษตรกร จังหวัดตาก (ประเภทผู้ทรงคุณวุฒิด้านปศุสัตว์) หมู่ที่ ๔ ตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก ที่ก่อนจะประสบความสำเร็จในการเลี้ยงโคขุน ได้ประกอบอาชีพเลี้ยงสุกรมาเป็นเวลา ๒๙ ปี จนกระทั่งมาพบกับช่วง

เศรษฐกิจชะลอตัว อีกทั้งสภาพอากาศร้อนขึ้น ทำให้สุกรไม่เจริญเติบโต ไม่ได้น้ำหนักเท่าที่ควร ทำให้ขาดทุน จากวิกฤตในครั้งนั้นได้พลิกแนวความคิดมาจากการเลี้ยงสุกรมาเลี้ยงโคขุน เนื่องจากวิธีการดูแลไม่ยุ่งยาก และไม่เสี่ยงสภาพอากาศ อีกทั้งวัตถุดิบที่ใช้ผลิตอาหารก็ได้มาจากวัตถุดิบในท้องถิ่นซึ่งมีราคาไม่แพง

ในการเลี้ยงโคขุน สิ่งที่ต้องคำนึงเป็นอันดับแรกคือ การวางแผน เพราะการลงทุนค่อนข้างสูงและเป็นการลงทุนระยะยาวจึงต้องรอบคอบในการวางแผน องค์ประกอบสำคัญในการเลี้ยงโคขุน คือ ๑) โรงเรือนต้องมีลักษณะที่สูงโปร่ง อากาศถ่ายเทได้สะดวก แข็งแรงทนทาน ๒) การเลือกซื้อโคขุน ต้องเลือกลักษณะ โครงร่างใหญ่ หุยาวยาวปานกลางนอกจากการสร้างโรงเรือนและการเลือกโคขุนแล้ว เพื่อลดต้นทุนในการเลี้ยงโคขุน ถ้าเรามีพื้นที่เหลือจากการสร้างโรงเรือน เราสามารถปลูกหญ้าเพื่อใช้เป็นอาหารโค โดยหญ้าที่ควรนำมาปลูกคือหญ้าพันธุ์เนเปียร์ปากช่อง ๑ วิธีการคือการนำหญ้าเนเปียร์ที่ปลูกไว้มาสับและหมักเพื่อเพิ่มคุณค่าทางอาหารให้โคขุน ใช้ประสบการณ์และการเรียนรู้เพิ่มเติม จึงได้คิดค้นสูตรอาหารขึ้นมาเอง อาหารโคที่ผลิตเองนี้ทำให้โคขุนมีน้ำหนักดี จำหน่ายได้ราคาสูง มีกำไรมากขึ้น จึงทำให้ประสบความสำเร็จในการเลี้ยงโคขุนมาจนทุกวันนี้

ประมวลภาพ

การฝึกอบรมเรื่องการเลี้ยงโคขุนและการลดต้นทุนการเลี้ยงโคขุน
ตามโครงการยกระดับความคิดติดอาวุธทางปัญญา สร้างสัมมาชีพทั่วแผ่นดิน
ณ เจริญฟาร์ม ต.นาโบสถ์ อ.วังเจ้า จ.ตาก

- ผู้ที่ไม่มีความรู้ความชำนาญในการทำหญ้าหมักอาจทำให้หญ้าขึ้นราเสียหายได้

กองหญ้าหมักของเกษตรกรที่เข้าร่วมการฝึกอบรมฯ จากแปลงสัมมาชีพ

สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดตาก ได้รวบรวมองค์ความรู้เรื่องการผลิตอาหารโคขุน เผยแพร่ให้แก่เกษตรกรผู้สนใจดังนี้

๑. กระบวนการเลี้ยงโคขุน

๑.๑ การเลือกซื้อพันธุ์โค เลือกซื้อโคเข้ามาเลี้ยงในราคาที่ไม่เกินจริง ไม่สูงเกินไป โอกาสมีกำไรจะเกิดขึ้นมากด้วย ดังนั้น หากเป็นรูปแบบการซื้อโคด้วยการชั่งน้ำหนักก่อนนำเข้ามาเลี้ยง จะเป็นตัวช่วยประกันความเสี่ยงให้กับผู้เลี้ยงได้เป็นอย่างดี สำหรับผู้ไม่มีประสบการณ์ดูโคด้วยสายตาในการซื้อโคเข้ามาเลี้ยง มีข้อแนะนำว่า ต้องซื้อโคโครงเข้ามาเลี้ยง อย่าไปซื้อโคอ้วนโดยเด็ดขาด เพราะเมื่อนำมาขุนแล้วน้ำหนักจะไม่ค่อยขึ้น และจะทำให้ไม่มีกำไรด้วย เมื่อโคเข้ามาสู่คอกเลี้ยง ต้องมีการจัดการเรื่องการฉีดวัคซีนป้องกันโรค ถ่ายพยาธิและฉีดยาบำรุง หลังจากขุนแล้วประมาณ ๔ เดือน

๑.๒ การให้อาหารโคขุน โคที่เลี้ยงขุนจะให้อาหารวันละ ๒ ครั้ง เช้า-เย็น โดยจะให้หญ้า เนเปียร์หมัก ร่วมกับอาหารข้น ผสมให้เข้ากัน จากนั้นสามารถนำไปใช้ได้ทันที

๑.๓ ระยะเวลาการดูแล การเลี้ยงขุนส่วนใหญ่ ใช้เวลาประมาณ ๔ เดือน ในช่วงสัปดาห์แรก ให้กินหญ้าสดเป็นอาหารหลัก เพื่อให้กระเพาะของโคปรับสภาพ พอเข้าสู่สัปดาห์ที่ ๒ จึงเริ่มให้อาหารข้นตัวละ ๑ กิโลกรัมต่อวัน และลดปริมาณหญ้าสดลง หากสังเกตว่าโคไม่มีอาการท้องเสีย ก็ค่อยๆ เพิ่มอาหารข้นอีกสัปดาห์ละ ๑ กิโลกรัมต่อตัวต่อวัน จนกระทั่งเข้า

ช่วงเดือนที่ ๓-๔ ปรับให้อาหารชั้น ๘๕ เปอร์เซ็นต์ ควบคู่กับอาหารหยาบ ๑๕ เปอร์เซ็นต์ เพื่อเพิ่มน้ำหนักตัวให้มากขึ้น วิธีนี้จะช่วยลดการป่วย และตายของโคในช่วงแรกของการขุนและต่อมาคือการจำหน่ายเราสามารถนำไปขายที่ตลาดนัดโค กระบือได้ หรือติดต่อให้กับโรงฆ่าสัตว์ก็ได้แล้วแต่จะสะดวก

๒. การผลิตอาหารชั้นเพื่อลดต้นทุนการผลิต

การผลิตอาหารโคขุนโดยใช้วัตถุดิบในพื้นที่เพื่อลดต้นทุนค่าอาหารในการเลี้ยงโคขุน สรุปการศึกษาเบื้องต้นดังนี้

สูตรอาหารสัตว์ที่ใช้เลี้ยงโคขุน (อาหารชั้น) ประกอบด้วย

- ๑.) มันเส้น ปริมาณ ๔๐๐ กิโลกรัมๆละ ๗ บาท รวม ๒,๘๐๐ บาท
  - ๒.) ข้าวโพด ปริมาณ ๒๐๐ กิโลกรัมๆละ ๗ บาท รวม ๑,๔๐๐ บาท
  - ๓.) รำข้าว(กลาง) ปริมาณ ๑๐๐ กิโลกรัมๆละ ๖ บาท รวม ๖๐๐ บาท
  - ๔.) กระถินสับแห้ง ปริมาณ ๒๐ กิโลกรัมๆละ ๕ บาทรวม ๑๐๐ บาท
  - ๕.) กากถั่วเหลืองปริมาณ ๗๐ กิโลกรัมๆละ ๑๘ บาท รวม ๑,๒๖๐ บาท
  - ๖.) เกล็ดป่น ปริมาณ ๑๐ กิโลกรัมๆละ ๖ บาท รวม ๖๐ บาท
  - ๗.) ปุ๋ยยูเรีย ปริมาณ ๒๐ กิโลกรัมๆละ ๑๓ บาท รวม ๒๖๐ บาท
  - ๘.) ฟอสเฟต ปริมาณ ๕ กิโลกรัมๆละ ๓๒ บาท รวม ๑๖๐ บาท
  - ๙.) กำมะถัน ปริมาณ ๒ กิโลกรัมๆละ ๑๖ บาท รวม ๓๒ บาท
  - ๑๐.) กากมะพร้าว ปริมาณ ๖๐ กิโลกรัมๆละ ๗ บาท รวม ๗๖๐ บาท
  - ๑๑.) กากปาล์มเนื้อใน ปริมาณ ๖๐ กิโลกรัมๆละ ๖.๕ บาท รวม ๓๙๐ บาท
  - ๑๒.) ปลายข้าว ปริมาณ ๕๐ กิโลกรัมๆละ ๗ บาท รวม ๓๕๐ บาท
  - ๑๓.) เกล็ดแระ ปริมาณ ๑๐ กิโลกรัมๆละ ๘.๔๐ บาท รวม ๘๔ บาท
- รวมปริมาณทั้งสิ้น ๑,๐๐๗ กิโลกรัม ๘,๒๕๖ บาท (๘,๒๖ บาท/ก.ก.)

หรือมะม่วงคอง ไม่มีเมือกคือสามารถนำไปใช้ได้ แต่ถ้าหญ้าเนเปียร์ปากช่อง ๑ ที่หมักมีลักษณะเป็นราสีเมือกดำไหลออกมา ห้ามนำมาให้โคหรือสัตว์เลี้ยงกินโดยเด็ดขาด

ประโยชน์/ข้อดีของหญ้าเนเปียร์ปากช่อง ๑ หมัก

- สามารถทำได้ทุกฤดูกาล
- ใช้พื้นที่ในการเก็บรักษาน้อย
- ใช้ทุกส่วนของต้นพืชให้เป็นประโยชน์ ส่วนของลำต้นที่แข็งแรงเมื่อหมักแล้วจะอ่อนนุ่มสัตว์ชอบกิน
- หญ้าหมักมีลักษณะอวบน้ำ สัตว์ชอบกิน
- สามารถรักษาธาตุอาหารต่างๆ ไว้ได้สูงกว่าการหมักหญ้าแห้ง
- ลดอันตรายจากอัตรัดภัย ในการเก็บเมื่อเทียบกับหญ้าแห้ง
- คุณค่าทางอาหารไม่ลดลง ถ้าปฏิบัติตามขั้นตอนดังกล่าว
- ช่วยเพิ่มสารอาหารโปรตีนและจุลินทรีย์ที่มีคุณภาพที่ได้จากการหมักสำหรับโค

ข้อเสียของหญ้าหมัก

- เนื่องจากหญ้าหมักมีฤทธิ์เป็นกรดจึงทำลายภาชนะที่เป็นโลหะได้
- สูตรนี้สามารถรักษาได้ไม่เกิน ๖ เดือน
- ขาดวิตามินดี

๓. การผลิตหญ้าเนเปียร์หมัก

การทำหญ้าหมัก โดยมีวัตถุดิบที่ต้องเตรียมดังนี้คือ

๑.๑ คัดเอาหญ้าเนเปียร์ปากช่อง ๑ ที่มีอายุ ๒ เดือน ขึ้นไป ตามจำนวนที่ต้องการ

๑.๒ ถังหมักที่มีฝาปิด หรือถุงหมักแบบสุญญากาศ (สูตรนี้ไม่ต้องใช้กากน้ำตาล เนื่องจากหญ้าเนเปียร์ปากช่อง ๑ ที่สดจะมีลักษณะอวบ น้ำความชื้นพอดี กลิ่นหอมหวานสัตว์ชอบกิน)

วิธีทำและการนำไปใช้

- ควรตัดหญ้าเนเปียร์ปากช่อง๑ ในช่วงเช้าก่อนที่จะนำมาผึ่งแดด ประมาณ ๒ ชั่วโมง
- จากนั้นนำหญ้าเนเปียร์ปากช่อง ๑ มาสับให้ละเอียดเป็นชิ้นเล็ก ๆ
- เสร็จแล้วให้นำหญ้าเนเปียร์ปากช่อง ๑ ที่ได้มาลงในถังหมัก หรือถุงหมักแบบสุญญากาศที่เตรียมไว้ ปิดฝาถังให้แน่น
- กรณีใช้ถุงหมักแบบสุญญากาศในกาหมัก ควรทำการสูบอากาศออกภายหลังบรรจุหญ้าที่เตรียมไว้ ปิดฝาถังให้แน่น ก่อนที่จะหมักทิ้งไว้ ๔๕ วันจึงจะได้หญ้าเนเปียร์ปากช่อง ๑ อาหารหมัก โปรตีนสูงสำหรับการขุนโคต่อไป

จากนั้นนำหญ้าเนเปียร์ปากช่อง ๑ ที่เราหมักได้ตามที่กำหนดแล้ว

ลักษณะสีจะเป็นสีเหลืองทอง มีกลิ่นหอมคล้ายกินผักดอง

เมื่อคำนวณค่าอาหารในการเลี้ยงโคขุน พบว่าโคขุน ๑ ตัว ใช้ อาหารชั้น ๗ กิโลกรัม/ตัว/วัน (๗ ก.ก. × ๘.๒๖ บาท/ก.ก.) คิดเป็นเงิน ๕๗.๘๒ บาท/ตัว/วัน และใช้อาหารหยาบ (หญ้า) ๑๕ กิโลกรัม/ตัว/วัน คิดเป็นเงิน ๒๗ บาท/ตัว/วัน (อาหารชั้น + อาหารหยาบ) รวมต้นทุนค่าอาหาร ๘๔.๘๒ บาท/ตัว/วัน หากใช้ระยะเวลาในการขุนโค ๔ เดือน (๑๒๐ วัน) (๘๔.๘๒ บาท/ตัว/วัน × ๑๒๐ วัน) ต้องใช้อาหารตัวละ ๑๐,๑๗๘.๔๐ บาท

จากการผลิตอาหารโคขุน (อาหารชั้น) โดยใช้วัตถุดิบในพื้นที่เพื่อลดต้นทุนค่าอาหารทำให้สามารถเปรียบเทียบราคากับผู้ค้าอื่นได้ดังนี้

ตารางเปรียบเทียบราคาอาหารชั้น (โปรตีน ๑๖ %) ต่อ (ก.ก.)				
สูตรของนาย เจริญ อ่อนแก้ว	สวนหลวง	ซีพี๙๗/๒	โครุ่ง	โชคชัย๖๙๐
๘.๒๖	๙.๕๗	๑๐.๓๗	๑๑.๓๓	๙.๖๗
ตารางเปรียบเทียบราคาอาหารชั้น (โปรตีน ๑๖ %) ต่อ(ตัน)				
สูตรของนาย เจริญ อ่อนแก้ว	สวนหลวง	ซีพี๙๗/๒	โครุ่ง	โชคชัย๖๙๐
๘,๒๕๖	๙,๕๗๐	๑๐,๓๗๐	๑๑,๓๓๐	๙,๖๗๐

จากการเทียบราคาจากกลุ่มผู้ผลิตอาหารโคขุน ที่เปอร์เซ็นต์โปรตีนที่ ๑๖ % พบว่าการผลิตอาหารโคขุนโดยใช้วัตถุดิบในพื้นที่เพื่อลดต้นทุนค่าอาหารในการเลี้ยงโคขุน สูตรของคุณเจริญ อ่อนแ่กว่าสามารถลดต้นทุนค่าอาหารในการเลี้ยงโคขุน ดังนี้

ตารางเปรียบเทียบต้นทุนค่าอาหารโคขุน				
ยี่ห้อ (ตรา)	ราคา/ก.ก	สูตรของคุณเจริญ ราคา/ก.ก	ผลต่าง (บาท/ก.ก)	ผลต่าง (บาท/ตัน)
สวนหลวง ๑๓๔๐	๙.๕๓	๘.๒๖	๑.๓๑	๑,๓๑๐
ซีพี ๙๓๒	๑๐.๓๓	๘.๒๖	๒.๑๑	๒,๑๑๐
โครุ่	๑๑.๓๓	๘.๒๖	๓.๐๗	๓,๐๗๐
โชคชัย ๙๐	๙.๖๓	๘.๒๖	๑.๔๑	๑,๔๑๐

ตารางแสดงต้นทุนการเลี้ยงโคขุน					
ยี่ห้อ (ตรา)	ต้นทุนอาหารชั้น/ ตัว/วัน (๗ ก.ก/ วัน)	ต้นทุนอาหาร หยาบ/ตัว/วัน (๑๕ ก.ก/วัน) ก.ก ละ ๑.๘๐ บาท	ต้นทุน ค่าอาหาร/ ตัว/วัน (บาท)	ต้นทุน ค่าอาหาร/ ตัว/๑๒๐ วัน (บาท)	ผลต่าง (บาท/ รุ่น)
คุณเจริญ	๕๓.๘๒	๒๗	๘๔.๘๒	๑๐,๑๗๘	-
สวนหลวง ๑๓๔๐	๖๖.๙๙	๒๗	๙๓.๙๙	๑๑,๒๗๘	๖๒๑
ซีพี ๙๓๒	๗๒.๕๙	๒๗	๙๙.๕๙	๑๑,๙๕๐	๑,๒๙๓
โครุ่	๗๙.๓๑	๒๗	๑๐๖.๓๑	๑๒,๗๕๗	๒,๑๐๐
โชคชัย ๙๐	๖๓.๖๙	๒๗	๙๔.๖๙	๑๑,๓๖๒	๗๐๕

อนึ่ง หากเกษตรกรมีพื้นที่สำหรับปลูกหญ้าเพื่อเป็นอาหารหยาบในการเลี้ยงโคด้วยก็จะทำให้ประหยัดต้นทุนเพิ่มขึ้นได้อีก โดยเสนอให้ทำคอกเลี้ยงโคขุนไว้เหนือแปลงหญ้าและทำท่อน้ำไหลผ่านคอกโคขุน เพื่อชะล้าง

